

Focus

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΕΙ

Ο εξορθολογισμός του χάρτη της ανώτατης εκπαίδευσης

Η φετινή ανακοίνωση των βάσεων εισαγωγής στα πανεπιστήμια ευλόγως τροφοδοτεί τη σφαίρα του δημόσιου διάλογου με ερωτήματα περί της βιωσιμότητας των ακαδημαϊκών τμημάτων στα οποία εισάγεται ένας πολύ μικρός αριθμός φοιτητών και φοιτητριών. Η συζήτηση αυτή έχει ενταθεί μετά την περσινή εφαρμογή του συστήματος της Ελάχιστης Βάσης Εισαγωγής και προφανώς απασχολεί με ακαδημαϊκούς όρους και το Ιό-νιο Πανεπιστήμιο, δεδομένου ότι υπάρχουν

πικρά μετακινήσεις των νέων από τις φυσικές τους εστίες προς την περιφέρεια για σπουδές. Μία ακόμα παράμετρος είναι η έλλειψη ενός μακροπρόθεσμου εθνικού σχεδίου για την απασχόληση, το οποίο θα αναλάβουν εν συνεχεία τα πανεπιστήμια να μετριοσιώσουν σε σύγχρονα προγράμματα σπουδών που θα ανταποκρίνονται με πληρότητα στις αντίστοιχες επιστημονικές εξειδικεύσεις και στα επαγγελματικά προσόντα. Η σχεδίαση και υλοποίηση προγραμμάτων σπουδών σε τριτοβάθμιο επίπεδο εκπαίδευσης με οποιοδήποτε άλλον τρόπο ενέχει κινδύνους που σχετίζονται με την υποαπασχόληση των πτυχιούχων και τη δυσκολία εύρεσης εργασίας, το brain drain, αλλά και τη στέρση πολυτίμων επιστημονικών ειδικοτήτων για την υποστήριξη και ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας στους τομείς της εθνικής προτεραιότητας.

Σαφώς και η ακαδημαϊκή κοινότητα οφείλει να λαμβάνει υπ' όψιν τα όποια συμπεράσματα προκύπτουν από την ανακοίνωση του αριθμού των εισακτέων και τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων των βάσεων εισαγωγής. Αποτελεί ευθύνη των ακαδημαϊκών δασκάλων και των αρμόδιων συλλογικών ακαδημαϊκών οργάνων στο πλαίσιο του αυτοδιοίκητου των πανεπιστημίων να οργανώνουν και να επικαιροποιούν διαρκώς και με τρόπο αντικειμενικό τα προγράμματα σπουδών με βάση τις επιστημονικές εξελίξεις και πάντα με όρους υψηλής ποιότητας. Ακόμα και εάν αυτή η επικαιροποίηση μπορεί λόγω έκτασης να σηματοδοτεί τη μετεξέλιξη του γνωστικού αντικείμενου σε επίπεδο τμήματος.

Ο εξορθολογισμός του χάρτη της ανώτατης εκπαίδευσης δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί στη βάση λανθασμένων ερμηνειών και ελλείπων δεδομένων και χωρίς την ύπαρξη μιας στοχευμένης στρατηγικής για την απασχόληση. Οποιαδήποτε απόπειρα στην περίπτωση αυτή είναι καταδικασμένη να αποτύχει. Με τα ερωτηματικά της κοινωνίας να μένουν αναπάντητα και την εικόνα του δημόσιου πανεπιστημίου να δέχεται ένα ακόμα πλήγμα.

Ο Ανδρέας Φλώρος είναι πρύτανης του Ιονίου Πανεπιστημίου

Λιγότεροι από 10 εισακτέους θα έχουν φέτος 13 τμήματα ΑΕΙ, ενώ άλλα 27 θα έχουν κάτω από 20. «ΤΑ ΝΕΑ» ανοίγουν τον διάλογο για τον ακαδημαϊκό χάρτη της χώρας και αναρωτιούνται ποια είναι σήμερα τα πραγματικά προβλήματά τους. Πρέπει να κλείσουν πανεπιστημιακά τμήματα και ποια;

ΤΗΣ ΜΑΡΝΥΣ ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΪΟΥ

Πέντε τμήματα με λιγότερους των πέντε πρωτοετών, 13 με λιγότερους των 10 και 27 με λιγότερους των 20 έχουν φέτος τα πανεπιστήμια της χώρας μας. Όπως ήταν αναμενόμενο, το γεγονός αυτό φέρνει ξανά στην επικαιρότητα την ανάγκη σοβαρής και επιστημονικά τεκμηριωμένης χωροταξικής αναδιάρθρωσης του ακαδημαϊκού χάρτη, με πιθανό το αίτημα για κλείσιμο ή συγχωνεύσεις των «αδύναμων» επιστημονικών περιοχών ανάμεσά τους. Ποια από τα τμήματα των ΑΕΙ της χώρας, όμως, θα πρέπει να κλείσουν;

Αυτό θα έπρεπε να είναι το περιεχόμενο της εισήγησης της Εθνικής Αρχής Ανώτατης Εκπαίδευσης

φασα των συναρμόδιων υπουργείων και φυσικά τη γνώμη της συγκλήτου του πανεπιστημίου, η οποία, όμως, αν αργίσει περισσότερο του διαστήματος που ορίζει ο νόμος (έναν ή δύο μήνες), τότε η απόφαση λαμβάνεται μονομερώς από την Πολιτεία.

Ετσι, λοιπόν, όπως προέκυψε από τα φετινά αποτελέσματα των φετινών πανελλαδικών εξετάσεων, τμήματα με παραδοσιακά μειωμένο ενδιαφέρον ή χαμηλόβαθμους πρωτοετείς στο παρελθόν είναι σήμερα τα τμήματα Δασολογίας, και τα τμήματα των Γαλλικών ή Ιταλικών Φιλολογιών, Τμήματα Υδατοκαλλέργειας, Μηχανικών ορυκτών πόρων, Βιβλιοθηκονομίας και Αρχαιολογίας, βρίσκονται επίσης στην ίδια κατηγορία. Το υπουργείο Παιδείας, βέβαια, είχε ζητήσει στη διάρκεια της περασμένης ακαδημαϊκής χρονιάς από τα πανεπιστήμια να κάνουν προτάσεις για συγχωνεύσεις, κλείσιμο ή μετονομασίες τμημάτων τους, αλλά –πλην ελαχίστων εξαιρέσεων– δεν έλαβε σχετικές προτάσεις.

Σε αυτή την κατεύθυνση να υπενθυμίζουμε ότι το Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος στο Καρπενήσι είχε φέτος επτά εισακτέους, το Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος Φυσικών Πόρων στην Ορεστιάδα πέντε εισακτέους, το Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΑΠΘ επτά εισακτέους, το Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας του ίδιου ιδρύματος έξι εισακτέους, το Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Δράμας τρεις εισακτέους, το Τμήμα Μηχανικών Τοπογραφίας και Γεωπληροφορικής Σερρών δύο εισακτέους, το Τμήμα Αρχαιολογίας Βιβλιοθηκονομίας και Μουσικολογίας Κέρκυρας εννέα εισακτέους, το Τμήμα Περιβάλλοντος Ζακύνθου τέσσερις εισακτέους, όπως και το τμήμα Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών στο Μεσολόγγι, το Τμήμα Μηχανικών Ορυκτών Πόρων στην Κοζάνη επτά εισακτέους, όπως και το Τμήμα Συστημάτων Ενέργειας Λάρισας.

Με αυτά τα δεδομένα, η ηγεσία του υπουργείου Παιδείας φαίνεται ότι έχει πάρει το... μύνημα και μελετάει ήδη κινήσεις παρεμβάσεων και μιας επιστημονικά τεκμηριωμένης χωροταξικής αναδιάρθρωσης που θα ξεκινήσει τους επόμενους μήνες. Με το δεδομένο, μάλιστα, ότι περισσότερες από 7.000 θέσεις έμειναν φέτος κενές στα ανώτατα ιδρύματα της χώρας κατά τη φετινή δεύτερη χρονιά εφαρμογής του θεορίου της Ελάχιστης Βάσης Εισαγωγής.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ. Μια μετατόπιση του ενδιαφέροντος από τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες προς την Οικονομία και Πληροφορική έδειξαν επίσης τα φετινά εξεταστικά δεδομένα. Αυτό, ωστόσο, είναι ένα συμπέρασμα μειωμένης αξίας, καθώς η αλλαγή κατευθύνσεων φαίνεται ότι έγινε αποκλειστικά φέτος, λόγω της επιστροφής στον εξεταστικό χάρτη των Λατινικών με τη νέα μορφή τους. Αυτό, προφανώς, φαίνεται ότι «φόβισε» μερίδα των εξεταζομένων. Κατ' επέκταση, όπως εκτιμούν και εκπαιδευτικοί αναλυτές, το σύστημα αναμένεται να ισορροπήσει τα επόμενα χρόνια, με τη διόρθωση πιθανών λαθών και την αποδοχή του μαθήματος από τις επόμενες γενιές υποψηφίων των Πανελλαδικών.

Γιατί υπάρχουν σχολές χωρίς... πρωτοετείς

(ΕΘΑΑΕ), η οποία δύο χρόνια μετά τη συγκρότησή της και την αλλαγή στην ηγεσία της παραμένει αδρανής. Γιατί προφανώς κάποια από τα τμήματα που έχουν ελάχιστους εισακτέους και φέτος ίσως είναι κρίσιμα στην ανώτατη εκπαίδευση ή άλλα, που είναι «δίδυμα», να πρέπει να κλείσουν. Ωστόσο, καμία αντίστοιχη έκθεση βιωσιμότητας και σκοπιμότητας της λειτουργίας των τμημάτων ΑΕΙ δεν έχει ως σήμερα ανακοινωθεί ή τεκμηριωθεί επιστημονικά. Αντ' αυτού, η «βελόνα» της κριτικής στο εξεταστικό μας σύστημα έχει μετατοπιστεί από τους υποψηφίους που εισάγονταν στο παρελθόν σε πανεπιστημιακά προγράμματα με βαθμούς 1 και 2 –κάτω από τη βάση–, στα τμήματα με... 0 εισακτέους, όπως η Νοσηλευτική του Διδυμοτείχου –που σημειωτέον μόλις τώρα εκλέγει τα πρώτα μέλη Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) της. Με αφορμή τα παραπάνω, λοιπόν, «ΤΑ ΝΕΑ» ανοίγουν τον διάλογο για τη χωροταξική αναδιάρθρωση των ΑΕΙ και αναρωτιούνται ποια είναι σήμερα τα πραγματικά προβλήματά τους (άλλωστε, πολιτικοί και ακαδημαϊκοί ασχολήθηκαν το τελευταίο χρονικό διάστημα δυσανάλογα πολύ με τον τρόπο διοίκησης τους).

Ο ΝΟΜΟΣ-ΠΛΑΙΣΙΟ για τη λειτουργία των πανεπιστημίων που ψηφίστηκε πρόσφατα από τη Βουλή ορίζει ως ένα από τα κριτήρια ύπαρξής τους τον δυσανάλογα μεγάλο ή μικρό επίσης αριθμό φοιτητών του εκάστοτε ΑΕΙ σε σύγκριση με τον αριθμό των μελών ΔΕΠ, καθώς και την ιδιαίτερα χαμηλή πρότιμη για εισαγωγή στα προγράμματα σπουδών τυπικές εκπαίδευσης που παρέχουν.

Για να σταματήσει τη λειτουργία του ένα τμήμα της ανώτατης εκπαίδευσης χρειάζεται, πάντως, από-